

30.5.2024

Valtiovarainministeriö
kirjaamo.vm@gov.fi

VN/1240/2024-VM-1
VM011:00/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain ja positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta

Tulotietojärjestelmästä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että saatetaan siinä olevat rekisterinpitäjän vastuita koskevat säännökset vastaamaan tarkemmin EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta seuraavia vaatimuksia.

Lisäksi Tulorekisteriyksikön vastuiden kasvun vuoksi Tulorekisteriyksikölle ehdotetaan oikeutta asettaa uhkasakko suoritusten maksajien ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tieto rekisteröidyn tietosuoja-asetuksen nojalla tekemästä vaatimuksesta henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseksi luovutetaan luotonantajille luottotietoraportilla.

Keskeiset huomiot

Suomen Yrittäjät katsoo, että ehdotettavat muutokset, joilla rekisterinpitäjän vastuita koskevat säännökset muutetaan vastaamaan tarkemmin EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta seuraavia vaatimuksia, on perusteltu.

Näkemyksemme mukaan suorituksen maksajien vastuussa tapahtuvat muutokset ovat merkittäviä. Kun ne otetaan huomioon, ilmoittamisvelvollisuuden tehostamiseksi asetettavaa uhkasakkoa voidaan lähtökohtaisesti pitää ymmärrettävänä.

Tulorekisterin tiedon laatu on sen toiminnan ja käytettävyyden kannalta aivan keskeistä, joten viranomaisella tulee olla käytettävissään asianmukaiset ja tehokkaat keinot varmistaa tiedon oikeasisältöisyyttä ja ajantasaisuutta. Tätä korostaa se, että tulorekisteriin talletettavia tietoja käytetään

laajasti, ja ne kytkeytyvät myös rekisteröityjen perusoikeuksien toteutumiseen.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia tai muita vaikutuksia tulorekisteriin tietoja ilmoittaville suorituksen maksajille. Huomautamme kuitenkin, että vaikka vastuu rekisterissä olevien tietojen oikeellisuudesta siirtyy Tulorekisteriyksikölle, suorituksen maksajien tulee jatkossakin täyttää muualla lainsäädännössä säädetty ilmoitusvelvollisuutensa myös tulorekisteritietojen osalta. Näin ollen muualla laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen käsittää sen, että tietojen tulee olla oikeita ja virheellisinä ilmoitetut tiedot on viivytyksettä oikaistava.

Selvityspyynnöt epäillyistä virhetiedoista tulisivat jatkossa suorituksen maksajille ensisijaisesti Tulorekisteriyksiköltä eivätkä tulonsaajilta. Se, että tiedon korjauspyynnön esittää viranomaisen tulonsaajan sijaan, voinee jo itsessään parantaa tulorekisteritiedon oikeellisuutta, mitä uhkasakon asettamismahdollisuus tehostaisi. Tulorekisteriyksikkö voi velvoittaa ilmoitusvelvollisen täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla. Uhkasakko voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös ilmoitusvelvollisen palveluksessa olevaan tai muuhun, joka toimii ilmoitusvelvollisen lukuun. Uhkasakon tuomitsemisesta päättää Tulorekisteriyksikkö.

Näkemyksemme mukaan yhtiön päätösvaltaa käyttävän toimielimen edustajan, kuten toimitusjohtajan tai hallituksen puheenjohtajan, osalta ehdotettu sääntelyä voidaan lähtökohtaisesti ymmärrettävänä. Muu yhtiössä merkittävässä asemassa oleva henkilö voinee olla mahdollisesti esimerkiksi talousjohtaja. Katsomme kuitenkin, että jatkovalmistelussa tulisi perusteluissa avata, mitä yhtiössä merkittävässä asemassa olevalla henkilöllä tarkoitetaan. Lisäksi tulisi avata esimerkkien avulla sitä, millaista olennaista vaikuttamista säännöksessä tarkoitetaan.

Suomen Yrittäjät katsoo, että lähtökohtana tulee pitää sitä, että henkilöllä tulee olla tosiasiallinen vaikuttamismahdollisuus tulorekisteri-ilmoittamisen osalta.

Uhkasakko voitaisiin määrätä myös taholle, joka toimii ilmoitusvelvollisen lukuun, kuten tilitoimistolle tai muulle palveluntarjoajalle. Katsomme että jatkovalmistelussa esitystä tulisi tältä osin muuttaa, sillä uhkasakollain 7 §:n 1 momentin mukaan uhkasakko voidaan kohdistaa vain sellaiseen asianosaiseen, jolla on oikeudellinen ja tosiasiallinen mahdollisuus noudattaa päävelvoitetta.

Vaikka yritys ja tilitoimisto olisivat sopineet yrityksen palkanlaskennasta ja tulorekisteri-ilmoittamisen hoitamisesta, on syytä ottaa huomioon, että tilitoimisto on yrittäjältä saamiensa tietojen varassa. Jos tilitoimistolla ei ole

tosiasiallista mahdollisuutta saada tulorekisteri-ilmoittamisessa edellytetyjä tietoja, olisi uhkasakon määrääminen kohtuutonta.

Näkemyksemme mukaan tilitoimiston vaikuttamiskeinot lienevät varsin ole-mattomat saada yritykseltä tietoja, mikäli se ei niitä itse toimita, eikä yrityk-sen ja tilitoimiston välinen toimeksiantosopimukseen välttämättä turvaa tili-toimiston tiedonsaantia tulorekisteriin ilmoitettavien tietojen osalta. Luon-noksessa esitettyjen perustelujen varassa uhkasakkoa ei ole perusteltua ulottaa ilmoitusvelvollisen lukuun toimivaan, jos tällä ei ole tosiasiallista vai-kuttamismahdollisuutta.

Katsomme, että jatkovalmistelussa tulisi esimerkkien avulla tai muuten sel-ventää myös sitä, milloin laiminlyönti katsotaan vähäiseksi. Luonnoksen mukaan sitä arvioitaisiin sen perusteella, kuinka laajasti oikeat tiedot ovat jääneet ilmoittamatta, mikä merkitys tiedoissa olevilla puutteilla tiedon käyt-täjille on, onko ilmoittamisen laiminlyönti ollut toistuvaa sekä sisältyykö il-moittamisen laiminlyöntiin tahallisuutta. Satunnaisia puutteita yksittäisten tulonsaajien tiedoissa olisi yleensä pidettävä merkitykseltään vähäisinä, jos oikeat tiedot on ilmoitettu kohtuullisessa ajassa puutteiden havaitsemisen jäl-keen.

Esityksestä olisi hyvä ottaa kantaa toistuvuuden määritelmään. Lisäksi lai-minlyönnin tahallisuuden arviointi voi aiheuttaa ongelmia, ja mikäli peruste-luissa tarkoitetaan nimenomaan rikosoikeudellista tahallisuuden arviointia, tulisi varmistaa, että Tulorekisteriyksiköstä löytyy osaaminen tämän arvioin-tiin. Koska tulorekisteriin on lain mukaan mahdollista ilmoittaa vain niin sa-notut pakolliset tiedot, olisi esityksessä perusteltua yksiselitteisesti todeta, että uhkasakko ei koske vapaaehtoisten tietojen antamista.

Jatkovalmistelussa tulee myös varmistaa, että esityksen perusteella uhka-sakko on täytäntöönpanokelpoinen. Uhkasakon asettamista koskevalta päätökseltä edellytettäneen lainvoimaisuutta, jollei päätöstä ole säädetty tai määrätty noudatettavaksi muutoksenhausta huolimatta. Sakon täytäntöön-panosta annetun lain 1 §:ään edellytettäneen muutoksia ehdotetun säänte-lyn vuoksi.

Suomen Yrittäjät

Petri Malinen
ekonomisti